

GÉPJÁRMŰJAVÍTÁS ÉS KAPCSOLÓDÓ ALKATRÉSZ BESZERZÉS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

Absztrakt

2011. június 30-tól a honvédelmi szervezetek önálló beszerzési jogköre kibővítésre került a nem haditechnikai besorolású gépjárműjavítás szolgáltatásra és a kapcsolódó alkatrészekre vonatkozóan. A HM FHH, mint központi beszerző szervezet által több évtizeden keresztül lefolytatott eljárások tapasztalatai és a 2012. január 01-vel megváltozott közbeszerzési szabályok figyelembevételével a cikk segítséget nyújt a csapatok ez irányú beszerzéseinek értelmezésében, tervezésében, lefolytatásában.

Kulcsszavak: gépjárműjavítás, javító anyag, beszerzés, közbeszerzési törvény

Bevezető

A logisztika az a szolgáltatás, amely biztosítja, hogy az üzleti folyamatok zavartalan lebonyolításához szükséges termékek a megfelelő helyen és időpontban, a szükségletnek megfelelő mennyiségben, minőségben és választékban rendelkezésre álljanak.¹

Katonai logisztikában is a logisztika feladata, hogy bizonyos források, alapanyagok, melyek lehetnek energiahordozók, eszközök, tárgyak, élőlények, személyek, de akár információk is, megtervezze annak áramlását, szállítását, s mindezek irányítását, illetve ellenőrzését. A logisztikának ehhez kell megteremtenie a szükséges erőforrásait, hogy ezeket a folyamatokat minél gyorsabban, eredményesebben, és hatékonyabban véghezvigye.

NATO értelmezés szerint² a logisztika alapvetően a hadműveletek biztosítására irányul. Ennek értelmében a logisztika az a működés, mely az ellátás megtervezésével és végrehajtásával támogatja a hadműveleteket. Magába foglalja a tervezést, a fejlesztést, a beszerzést, a szállítást, a raktározást a felszerelést, az elosztást, a kiürítést, az ellátást, a tábortól a javítást és karbantartást, az egészségügyi szolgálatot, a személyzeti ügyet és a berendezéseket.

A Magyar Honvédség csapatai tevékenységének logisztikai támogatása a haza védelme, a szövetségben vállalt kötelezettségek teljesítése és a békeműveletek sikere érdekében sokrétű feladatellátást igényel. Ezen tevékenységek egyik fontos részét képezik a gépjárművekkel történő feladatellátás, amelyek hadrafoghatóságának fenntartása kiemelt szerepet kap.

¹ Magyar Logisztikai Stratégia

² FM 100-5 LOGISTICS DEFINITIONS

A javítási szolgáltatások kiszervezése majdnem tíz éve óta tartó folyamat, az eredeti kiváltó kiváltó oka a sorkatonaság megszüntetése volt.³ 2004-ben az Országgyűlés - a Magyar Honvédség hosszú távú fejlesztésének irányai részeként – elfogadta, hogy „a honvédség gazdálkodásában – a sorállomány kivonásának következtében - a jövőben növelni kell a versenyszféra szolgáltatásainak igénybe vételét és a piaci módszerek alkalmazását, így a nemzetgazdasági szféra szerepét.”

A hadrafoghatóság hatékonyabb biztosítása érdekében 2011. június 30-tól a honvédelmi szervezetek önálló jogkört kaptak a nem haditechnikai besorolású gépjárművek javításának és alkatrészellátásának beszerzésére.

A logisztikai elméletek sokszínűsége miatt a hazai honvédelmi szervezetek logisztikai ellátása is sokrétű. Egyrészt figyelembe kell venni a hazai, polgári életben is alkalmazott logisztikai elveket, másrészt a hazai és nemzetközi jogszabályok által előírt kötelezettségeket.

A különbség a gyakorlati alkalmazásban élesen megjelenik. A honvédelmi szervezetek gépjármű állományának üzemeltetése, üzemben tartása logisztikai szempontból több részre osztható:

- Az Európai Unió közös katonai jegyzékében szerepelnek gépjárművek, mint haditechnikai eszközök. Az Unió ezek ellátásának megszervezésére közös irányelvet fogadott el, melynek betartása minden tagállam kötelezettsége;

- A NATO műveletekben részt vevő állomány gépjárműveinek üzemeltetése a NATO előírásoknak megfelelően, közös megegyezés alapján történik, vagyis a műveletekben részt vevő tagállamok megállapodása alapján;

- Az Európai Unió részletesen szabályozza az egyes áruk és szolgáltatások beszerzésének rendjét, amelynek részét képezi a gépjárművekkel kapcsolatos javítási szolgáltatás, valamint kapcsolódó javítóanyag árubeszerezés;

- Másrészt a nem haditechnikai besorolású gépjárművek javítása szorosan kapcsolódik a civil cégekhez, ezáltal a civil logisztikához is.

A beszerzésekre vonatkozó szabályozások mindegyike kitér azonban a logisztikai alapelvekre is, azaz a beszerzés befejezésével megkötött szerződésnek, megállapodásnak részletesen tartalmaznia kell:

- a megfelelő áru (szolgáltatás),
- a megfelelő mennyiség,
- a megfelelő minőség,
- a megfelelő idő,
- a megfelelő hely,

³ Trembeczky László: Az outsourcing működése, lehetőségeinek kihasználása a Magyar Honvédség gazdaságosabb ellátása érdekében (2007) PHD értekezés ZMNE Budapest

- a megfelelő ügyfél, fogyasztó,
- a megfelelő ár meghatározásait.

Annak eldöntése, hogy a sokrétegű előírások közül az adott esetben melyeket kell alkalmazni, első ránézésre a laikus számára nehézséget jelenthet.

A fenti állításaim igazolására a cikk rámutat azon főbb szempontokra és kötelezettségekre, amelyek a gépjármű javítási szolgáltatás és javító anyagellátás során érdemes figyelembe venni, valamint elősegíti az ellátás tervezésének, műszaki követelmények meghatározásának, a beszerzéseknek, a megvalósításnak végrehajtását.

1. Gépjárművek besorolása

A bevezetőben említett jogkör alapján a honvédelmi szervezetek önállóan jogosultak a nem haditechnikai besorolású gépjárműjavítás szolgáltatás és a kapcsolódó alkatrészek tárgyú közbeszerzéseket közösségi közbeszerzési értékhatárig lefolytatni.

Annak meghatározása érdekében, hogy mi tartozhat ennek hatálya alá, vagyis melyek a „haditechnikai besorolású” és melyek a „nem haditechnikai besorolású” gépjárművek, első körben szükséges a gépjármű fogalmának pontosítása.

1.1. Nem haditechnikai besorolású gépjárművek

Általánosságban a gépjármű fogalmát a „közúti közlekedés szabályairól” szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KPM-BM rendelet) határozza meg.

A KPM-BM rendelet alapján gépjármű olyan jármű, amelyet beépített erőgép hajt. (Megj: A mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár és a villamos azonban nem minősül gépjárműnek.)

A gépkocsi olyan gépjármű, melynek négy vagy több kereke van. (a négy kerekű motorkerékpár azonban nem).

A gépjármű típusai:

a.) A személygépkocsi személyszállítás céljára készült olyan gépkocsi, amelyben a vezető ülését is beleértve legfeljebb 9 állandó ülőhely van:

- a személyszállító személygépkocsik az általános ügyintézői, személyszállítási feladatok ellátásának, valamint az állami vezetők és az állami vezetői juttatásra jogosultak személygépkocsi-ellátásának biztosítására szolgálnak;
- a terepjáró személygépkocsik az általános hivatali feladatok terepen, azaz nem szilárd burkolatú úton történő ellátásának biztosítására szolgálnak;

- az egyterű személygépkocsik az általános hivatali feladatokhoz kapcsolódó kiscsoportos utazásainak, személyszállítási feladatai ellátásának biztosítására szolgálnak.

b.) A tehergépkocsi a személygépkocsit, az autóbust, a trolibuszt és a vontatót kivéve minden gépkocsi.

A haszongépjármű a tehergépkocsi-kategóriába tartozik. Rendeltetése az intézmények szolgálati, hivatali tevékenysége során jelentkező könnyű áruszállítási feladatok ellátása.

- Kis áruszállító haszongépjárművek;
- Zárt, dobozos haszongépjárművek;
- Kabinos, platós haszongépjárművek.

c.) Az autóbusz személyszállítás céljára készült, elektromos felsővezetékhez nem kötött olyan gépkocsi, amelyben a vezető ülését is beleértve - kilencnél több állandó ülőhely van.

d.) A vontató pótkocsi vontatására készült, rakfelület nélküli gépkocsi.

e.) A nyerges vontató olyan vontató, amely a rajta levő nyeregszerkezet útján a vontatott félpótkocsi súlyának jelentős részét átveszi.

f.) A motorkerékpár a külön jogszabályban L3e járműkategóriába sorolt kétkerekű oldalkocsi nélküli, L4e járműkategóriába sorolt oldalkocsival rendelkező jármű, továbbá a motoros tricikli.

g.) Motoros tricikli a külön jogszabályban L5e járműkategóriába sorolt háromkerekű és L7e járműkategóriába sorolt négykerekű motorkerékpár.

h.) Ebbe a kategóriába tartozik a trolibusz is, azonban ez a honvédelmi szervezeteket nem érinti.

1.2. Uniós irányelvek alapján a CPV kódok alkalmazásával

A 213/2008/EK bizottsági rendelet által elfogadott CPV-kódok 2008 szeptembere óta vannak használatban.

A CPV tartalmaz egy főszójegyzéket, amely a szerződés tárgyának meghatározására szolgál, és egy kiegészítő szójegyzéket, amelynek rendeltetése további minősítő információ megadása.

A bizottsági rendelet a gépjárművek csoportosítását az alábbiak szerint szabályozza:

Személygépkocsik

Kombi és négyajtós szedán gépkocsik

Négykerék-meghajtású járművek

Különleges célú járművek

Egyéb személygépjárművek

Gépjárművek tíz vagy annál több személy szállítására

Buszok és távolsági buszok

Áruszállító gépjárművek

Nyitott rakterű kisteherautók

Motoros szánok

Pótkocsis teherautók

Platós és billenőszekrényes teherautók

Használt áruszállító járművek

Közúti vontatók

Karosszériák

Nehézgépjárművek

Darus teherautók és dömperek

Téli karbantartó járművek

Különleges célú gépjárművek

Hulladék- és szennyvízszállító járművek

Könnyű tehergépkocsik

Lakókocsik

Villamos járművek

Szimulátorok

Autó szimulátorok

Oktatási szimulátorok

1.3. Haditechnikai besorolású gépjárművek

A haditechnikai besorolású gépjárművek fogalmát az Európai Unió (2011/C 86/01) közös katonai listája, valamint annak kiegészítését szolgáló HUNML határozza meg. Hazai szabályozásban a konkrétumok a „védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról” szóló 228/2004 (VII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.⁴

Haditechnikai besorolású gépjármű: Kifejezetten katonai felhasználásra tervezett vagy arra átalakított szárazföldi járművek és részegységeik. (Megj: a szárazföldi járművek kifejezés magában foglalja a pótkocsikat is.) Ezek:

- *harckocsik és más katonai fegyverzettel ellátott járművek, valamint fegyverek rögzítésre szolgáló előkészítéssel, vagy aknatelepítő, vagy az ML4. fejezetben meghatározott lőszer indítására szolgáló eszközökkel ellátott katonai járművek;*
- *páncélozott járművek;*
- *kétéltű és mély gázló képességgel rendelkező járművek;*
- *műszaki mentő járművek, lőszer vagy fegyverrendszerek, vontatásra vagy szállításra használt járművek, valamint a rakomány kezelésére szolgáló berendezések/eszközök.*

A fent meghatározott szárazföldi jármű kifejezetten katonai használatra történő átalakítása együtt jár olyan szerkezeti, elektromos vagy mechanikai változtatással, amely magában foglal egy vagy több kifejezetten katonai felhasználásra tervezett részegységet. Ilyen részegységek az alábbiak:

- *pneumatikus kerékköpeny, amelyet kifejezetten lövedékálló tulajdonsággal terveztek;*
- *az alapvető fontosságú részek páncélozott védelme (pl. üzemanyagtartály vagy járműkabin);*
- *különleges megerősítések fegyverzet felszereléséhez vagy rögzítéséhez;*
- *világítás, elsötétítés esetére.*

Nem vonatkozik viszont az olyan polgári gépkocsikra vagy teherautókra, amelyeket pénz- vagy értékszállításra terveztek vagy alakítottak át, és páncélzattal vagy ballisztikai védelemmel láttak el.

Haditechnikai besorolásúak továbbá az olyan egyéb szárazföldi járművek és részegységeik is, amelyek:

⁴ Részletes listát a 301/2005 Korm. rendelet I. számú melléklete tartalmazza. (ML1-22. a KKBP 2010/C 69/03 Tanács határozata alapján; HUML 23-26. a nemzeti érdekből ide sorolt termékek)

- *Összkerék-meghajtású, terepjáró képességgel rendelkező járművek, amelyeket megfelelő nemzeti szabvány szerinti vagy annál jobb ballisztikai védelmi képességet biztosító anyagokkal vagy részegységekkel gyártottak vagy láttak el.*

Haditechnikai besorolású az olyan részegység is, amelyet kifejezetten a fenti összkerék-meghajtású járművekhez terveztek megfelelő nemzeti szabvány szerinti vagy annál jobb ballisztikai védelmi képességet biztosítva.

A hazai szabályozás új elemként további haditechnikai besorolású járművet határoz meg (HUNML24 az élelmezési ellátást biztosító, kifejezetten katonai célra kifejlesztett terepjáró gépjárművek és szakfelépítmények (élelmezési szaktechnikai eszköz) vonatkozásában.

2. Gépjármű szolgáltatás típusai

A Gépjárművekhez kapcsolódó szolgáltatások a megrendelő adott területi elhelyezkedésű gépjárműparkjának eseti, rendszeres vagy rendkívüli kiszolgálása. A „civil” logisztikai elvek alapján ezek a következők:

- Üzembe helyezéshez kapcsolódó szolgáltatások
 - Kiszállítás
 - Betanítás
 - Forgalomba helyezés
- Üzemeltetéséhez kapcsolódó szolgáltatások
 - Karbantartás
 - Hibaelhárítás
 - Javítás
 - Kiszállás
- Bérleti szolgáltatás
- Garancia kiterjesztése

3. Javító anyag és alkatrész meghatározása

Amennyiben a gépjármű javítási szolgáltatáshoz alkatrész, javító anyag igény is jelentkezik, akkor ennek részletes meghatározásakor különösen körültekintően kell eljárni. Leggyakoribb hiba, hogy a beszerzési eljárásban nem kerül részletesen meghatározásra a javító anyag, kellékanyag megnevezése és egységára.

Gyakran találok olyan érveléssel, hogy ekkora járműparknál előre nem lehet tudni, hogy mi fog meghibásodni, így ezáltal az sem, hogy milyen alkatrész, javító anyag igény keletkezik.

Az 1960. évi 21. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a gépjárműalkatrészek és tartozékok jóváhagyására vonatkozó egységes feltételek elfogadásáról és a jóváhagyás kölcsönös elismeréséről szóló, Genfben 1958. március 20-án aláírt nemzetközi egyezményhez csatolt, és Magyarország részéről elfogadott előírásokat a 5/1990. (IV. 12.)KöHÉM rendelet. 2. számú melléklete sorolja fel.

Ennek megfelelően a pótalkatrész az az alkatrész, amelyet nem a gyártás (gyári szerelés) során építettek a járműbe

A járműalkatrészekre, tartozékokra és járműtulajdonságokra a közlekedési hatóságtól jóváhagyási jel használatának engedélyezését lehet kérni. Ilyen kérelmet a belföldi gyártó, illetőleg olyan külföldi gyártó terjeszthet elő, amelynek Magyarországon telephelye vagy meghatalmazottja van.

A közlekedési hatóság a jóváhagyási jel használatát abban az esetben engedélyezi, ha a járműalkatrész, tartozék, illetőleg járműtulajdonság a vonatkozó előírásokban foglalt követelményeknek megfelel. A vizsgálat elvégzésére engedéllyel rendelkező szervezetek nevét és székhelyét, valamint a szervezetek által végezhető vizsgálatok körét a közlekedési hatóság a honlapján és a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Hivatalos Értesítőben teszi közzé.

A jóváhagyási jel járműalkatrészen, tartozékon, illetőleg - járműtulajdonság esetében - a járművön való feltüntetésének (használatának) jogosságát a közlekedési hatóság ellenőrzi. Ha a közlekedési hatóság a gyártás egyenletességének ellenőrzése, a felhasználás vagy az üzemeltetés során végzett vizsgálat alapján megállapítja, hogy magyar jóváhagyási jelet

a) engedély nélkül használnak, a jóváhagyási jel használatát megtiltja,

b) a gyártó az engedélyezett típustól eltérő járműalkatrészen, tartozékon, illetőleg járművön használja, az engedélyt visszavonja.

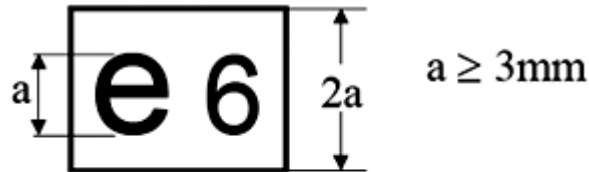
A minősítő vizsgálaton megfelelőnek minősített pótalkatrészhez és tartozékhoz a közlekedési hatóság meghatározott minősítő jel használatát engedélyezi.

A pótalkatrész és tartozék minden darabját azonosításra alkalmas jelzéssel kell ellátni. Az azonosítás módjára vonatkozóan a közlekedési hatóság feltételeket határozhat meg.

Az alkatrészek és önálló műszaki egységek EK-típus jóváhagyási jele az alábbiakból áll:

a) egy téglalap, benne a nyomtatott kis „e” betű, amelyet azon tagállam megkülönböztető betűjele(i) vagy száma követ, amely az alkatrész vagy önálló műszaki egység EK-típus-jóváhagyását kiadta:

Példa az alkatrész vagy önálló műszaki egység típus-jóváhagyási jelére

Jelmagyarázat: a fenti alkatrész-típus-jóváhagyást 0004 sorszámmal Belgium adta ki. A 01 sorszám a műszaki követelmények azon szintjét jelöli, amelynek ez az alkatrész megfelel. A sorszám meghatározása a vonatkozó külön irányelveknek vagy rendeleteknek megfelelően történik.

Másik lényeges kérdés, hogy mi minősül eredeti tartalék alkatrésznek. A BIZOTTSÁG 1400/2002/EK rendelete, az un. csoportmentességi” EU-rendelet alapján:

"eredeti tartalék alkatrészek: azok a tartalék alkatrészek, amelyek a gépjármű összeszereléséhez használt elemekkel azonos minőségűek, és amelyeket a gépjárműgyártó által az adott gépjármű alkatrészeinek vagy tartalék alkatrészeinek gyártására meghatározott előírásoknak és gyártási szabványoknak megfelelően gyártanak. Ide tartoznak azok a tartalék alkatrészek, amelyeket ugyanazokon a gyártósorokon állítanak elő, mint az alkatrészeket. Az ellenkező bizonyításáig vélelmezhető, hogy a részek eredeti tartalék alkatrészek, amennyiben az alkatrész gyártója tanúsítja, hogy az alkatrészek megfelelnek az adott jármű összeállításához felhasznált alkatrészek minőségének, és azokat a gépjárműgyártó előírásainak és gyártási szabványainak megfelelően állították elő."

Gyakorlatban az alábbi alkatrész kategóriákat különböztethetjük meg:

- gyári;
- gyári beszállítói;
- minősített utángyártott;
- bontott, felújított.

4. A beszerzési igények meghatározása

Az előzőekben részletesen kitértem arra, hogy a honvédelmi szervezetek jogosultságát mi alapján lehet meghatározni, vagyis mely gépjárművek tartoznak annak hatálya alá, valamint mely szolgáltatásokra, illetve javító anyagokra vonatkozik.

A továbbiakban célszerű meghatározni, hogy az egyes igények összeállítása során mely fogalmi elemeket érdemes használni, illetve meghatározni a szükséges javító szolgáltatás biztosítása érdekében:

Bejelentés módja: Milyen módon érhető el a rendszertámogató központ?
Telefon/Fax

Csomagolóanyag elszállítás: A szállító biztosítja-e kiszállítás részeként a csomagolóanyagok elszállítását?

Fizetési konstrukció: Fizetési konstrukció és ütemezés meghatározása a fizetendő díjak (induló és havi díj, maradvány összeg, szerződéskötési díj és szolgáltatási díj) tekintetében.

Hiba bejelentés időszaka: A hiba bejelentési időszaka szerinti kategorizálása.

Hiba súlyossága/kategória: A hiba súlyossága szerinti kategorizálása.

Karbantartás/Hibaelhárítás/javítás befejezése: A hibaelhárítás befejezésének maximális vagy átlagos határideje. Időmérték - Nap, Óra

Karbantartás/Hibaelhárítás/javítás helyszíne: A hibaelhárítás helyszíne, amely lehet a megrendelő, a vállalkozó vagy egy harmadik szereplő telephelye.

Karbantartás/Hibaelhárítás/javítás hossza: A probléma regisztrálása és végleges megoldása között eltelt maximális vagy átlagos időtartam hiba kategóriánként az adott mérési időszakban.

Karbantartás/Hibaelhárítás/javítás megkezdése: A hibaelhárítás megkezdésének maximális vagy átlagos határideje.

Igény bejelentés időszaka: Új igény, ill. hiba bejelentési időszaka szerinti kategorizálása.

Karbantartás szolgáltatás tartalmának leírása: A szolgáltatás által magába foglalt tevékenységek meghatározása az alábbi tevékenységek alapján: Teljes karbantartás, munkadíj, munkadíj+alkatrész, munkadíj+kellékanyag.)

Karbantartás típusa: Átalánydíjas karbantartási konstrukció-e.

Karbantartási időszak: A karbantartás időszak meghatározása, amely lehet éves, féléves, negyedéves, havi, üzemóra- vagy teljesítményfüggő.

Kiszállási díj vetítési alapja: Az az egység, amelyre értelmezve a szállító a kiszállási díjat megadta? Vetítési alap (Ft/alkalom, Ft/km)

Kiszállítás határideje: A megrendelés visszaigazolását követően a teljesítés során az áru kiszállítása maximális vagy átlagos határideje. (Időmérték - Nap, Munkanap, Óra)

Kiszállítási mennyiség és méret – maximum: Egy adott terméknek azon legnagyobb mennyisége, amelyet a szállító valamennyi intézmény részére egy megrendelés keretén belül kiszállít.

Költséghelyi kiszolgálás: A szállító biztosítja-e a költséghelyi kiszolgálást, azaz az intézményen belüli szervezeti egységek önálló megrendeléseket adhatnak fel, amelyet a szállító a megrendelő szervezeti egység által definiált fizikai átvételi helyre szállít ki. Az eseti szállítások előre definiált időszakonként aggregált módon kerülnek elszámolásra és pénzügyi rendezésre.

Külön álló szolgáltatások: A TÜSZ díj által nem tartalmazott szolgáltatások meghatározása.

Szakértői díj Mérnöki/Technikusi óradíj Vezető tanácsadó/Tanácsadó óradíj.

Szakértői kapacitás: A beszerzés tárgya szerint 3 év tapasztalattal rendelkező szakértők száma.

Szakértői kategória: Vezetőmérnök/Speciális szakvizsgás mérnök/Technikus Menedzser/Vezető tanácsadó/Tanácsadó.

Teljes körű garancia érvényessége: Az adott termék esetében a teljes körű garanciális időszak hossza, amely lehet időmérték vagy termékkör specifikusan az üzemeltetés mennyiségi nagyságrendje. Az érvényesség esetében a törvényi minimumot és a szállító által vállalt kiterjesztést egyben kell megadni.

Garancia érvényesség bővítése. Az adott termék esetében azoknak az elemeknek a meghatározása az érvényességi időszak megadásával, amelyek esetében az érvényesség időszaka hosszabb, mint a teljes körű garanciális időszak.

Jogszabályi, műszaki megfelelés (minősített tanúsítvány): A minősített tanúsítványokat kiállító hitelesítés szolgáltató az Eat.-ban és Ket.-ben meghatározott minősített hitelesítés-szolgáltatóval kapcsolatos követelmények, valamint műszaki, illetve jogszabályi követelmények közül melyeknek felel meg.

Jogszabály megfelelés: A szolgáltató a magyar és a közösségi jogszabályokkal teljes összhangban nyújtja a szolgáltatást.

5. Szakmai alkalmassági követelmények

A sikeres beszerzési eljárás érdekében számos egyéb szakmai feltételeket is szükséges meghatározni. A teljesség igénye nélkül, már lefolytatott közbeszerzési eljárásokból néhány példát említve:

- A leszállított pótalkatrészek műszaki, valamint működési paramétereinek egyenértékűnek kell lennie a gyártó által az új termékekre előírtakkal, továbbá azonosíthatónak kell lenniük a megadott termékgyártói rajzszámokkal, vagy cikkszámokkal.
- Amennyiben az Ajánlatkérő konkrét termékeket nevez meg a felhívásban, szükséges rögzíteni, hogy a mellékletekben a bizonyos tételeknél megadott gyártmány-jelölések az Ajánlatkérő által jelenleg használt termékeket jelölik a tárgy jellegének egyértelmű meghatározása érdekében. Az Ajánlatkérő a megjelölt gyártmánnyal és minőséggel egyenértékű műszaki paraméterekkel rendelkező termékekre is elfogadja az ajánlatokat. Helyettesítő gyártmányú termékekre vonatkozó ajánlat esetén az Ajánlattevőnek csatolnia kell a helyettesítő gyártmány és típus műszaki paramétereit, amely igazolja, hogy az megfelel az Ajánlatkérő által meghatározott gyártmány minőségének.
- A beszerzett termékekhez szállításkor eredeti példányban mellékelni kell az 5/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet 25. § szerint a minőséget tanúsító műbizonylatot. Műbizonylatként elfogadható a pótalkatrészen vagy annak csomagolásán feltüntetett gyártói jel, szabványszám, vagy az alkatrész katalógusban szereplő cikkszám, ha a pótalkatrész a jármű gyártójától származik, vagy a gyártó azt első beépítésű alkatrészként is használja, illetőleg más, hitelt érdemlő módon a gyári eredeti alkatrész helyett használhatónak elismerte.
- A javítási, szerelési ár kiszámítása az AUDATEX, EUROTAX, illetve azzal egyenértékű normaidő-táblázat felhasználásával kerülhet megállapításra.
- Az ajánlattevőnek a gépjárművek javításához rendelkeznie kell a szükséges gyári célszerszámokkal, technológiákkal és azok kezeléséhez megfelelő szakértelemmel rendelkező szakemberrel.
- Minősítésre kötelezett („H”), vagy azzal azonos elbírálás alá eső („Af”) pótalkatrészek esetén az Ajánlatkérő csak a „H”, vagy „Af” jel használatára kiadott érvényes NKH határozat szerinti, tartalmú és formátumú műbizonylatot fogad el.
- A megadott rajzszámú pótalkatrészekről eltérő minőségű terméket az Ajánlatkérő csak érvényes „E” vagy „H”, illetve „Af” jel birtokában fogad el a teljes szerződéses időszak alatt. Amennyiben a szerződéses időszak alatt valamely termék beszerezhetetlenné válik, úgy eltérő terméket szállítani csak az ajánlatkérővel egyeztetetten, és csak hiteles módon igazoltan azonos vagy jobb minőség esetén lehet.

Természetesen a fenti példáktól eltérően, a konkrét igények figyelembe vételével más szempontokat is érdemes és kell meghatározni.

Az másodlagos gépjármű piacot (javítás, karbantartás, alkatrész) szabályozó 461/2010/EU rendelet szerint tilos:

- a szelektív forgalmazási rendszer tagjainak korlátozása abban, hogy a gépjárművek pótalkatrészeit értékesítsék;
- a pótalkatrészek vagy javítóeszközök szállítói és a gépjárműgyártó között létrejött megállapodás révén a szállító korlátozása abban, hogy ezeket az árukat szerződéses vagy független forgalmazóknak, javítóműhelyeknek vagy végfelhasználóknak értékesítse;
- az alkatrészeket a gépjármű első összeszereléséhez felhasználó gépjárműgyártó és ezen alkatrészek szállítója között létrejött megállapodás révén a szállító korlátozása abban, hogy védjegyét vagy logóját látható helyen elhelyezhesse a szállított alkatrészeken.

A verseny elősegítése, és biztosítása ebben a gazdasági szektorban az utóbbi időszakban kiemelt figyelmet kapott az Unió szabályozásában.

A 1400/2002/EK rendelet lehetővé tette, hogy a független szervizek is hozzá férhetnek azokhoz a technológiákhoz, ismeretekhez, eszközökhöz, melyek eddig csak a márkaszervizek rendelkezésére álltak. A nem garanciális javításokat, illetve a karbantartási feladatokat bármely szerviz elvégezheti, ez a garanciális, és a szavatossági időt nem érinti (a garanciális idő alatt azonban csak eredeti vagy gyárilag minősített alkatrészeket lehet beépíteni).

A független szervizek ilyen alapú kizárása egy közbeszerzési eljárásból, indokolatlan versenykorlátozást eredményezne.

6. Beszerzés speciális kérdései

A beszerzési eljárás során figyelembe kell venni a javító anyag és javító szolgáltatás arányát. A javító anyag árubeszerzésnek minősül, míg a javítási szolgáltatás értelemszerűen szolgáltatásnak.

A beszerzési eljárás eredményeként létrejövő szerződésben mind az áru, mind a szolgáltatás részletes kibontása szükséges.

Szolgáltatás esetén célszerű óradíjban, kiszállási díjban meghatározni, azonban a javító anyag kérdése nehezebben körülhatárolható.

Felmerül a kérdés, hogyan lehet olyan javító, és kellékanyagokat előre meghatározni, amelyeket előre nem ismerhetek. (Hiszen nem tudjuk előre a javítások okát, és az ezekhez szükséges javító anyagokat.)

A teljes javító anyag felsorolás szinte lehetetlen, illetve nem biztos, hogy eléri célját. A javító és kellékanyagok árai folyamatosan változnak, ezáltal nyomon követhetlenné válik a teljesítés.

Ennek megoldására több logisztikai módszer alkalmazható:

1.) Kihelyezett árukészlet

Amennyiben megoldható, a javító cég konszignációs raktár keretében kihelyezett árukészlettel – a megrendelő szervezete telephelyén – biztosítja a szükséges javító anyag és alkatrész utánpótlást. Az induló alapkészlet tartalmazza az összes termékből az előre meghatározott mennyiséget.

A javító anyag helyben tárolásával a javítás azonnal megkezdhető, a tényleges fizetés kizárólag a felhasznált anyagokra történik.

Azon anyagok, amelyek nem kerülnek felhasználásra, a szerződés lejártát követően a javító cég részére átadásra kerülnek.

A raktárba kihelyezett árukészlet tulajdonosa a szerződő fél, így tényleges kifizetés a valós felhasználás alapján történhet meg.

2.) Keretmegállapodásos eljárásban

A közbeszerzési törvény alapján meghatározott kétszakaszos eljárás első részében kiválasztásra kerülnek azon cégek, amelyektől a megrendelés megtörténhet. Az eljárás első részében a nyertes cégek meghatározzák az induló terméklistát, és a hozzájuk rendelt egységárakat.

A keretmegállapodás időtartama alatt a terméklista, valamint az árak is – jogszabályban előírt – módon változtathatóak.

Javítási igény esetén ezen cégek közül kiválaszthatóak a legolcsóbb termékek, vagy szolgáltatások.

(Megj.: A keret-megállapodás részletes leírását egy másik cikk fogja tartalmazni)

3.) Adatbázishoz történő kapcsolódás

Minden javító cég (javító műhely) rendelkezik önálló adatbázissal a javítási óradíjaival, javító- és kellékanyagok áraival kapcsolatban. Ezek tartalmazzák továbbá a kis- és nagykereskedelmi árakat.

A nyertes cég biztosítja a saját adatbázisához történő hozzáférést, valamint ezen árakhoz viszonyítottan is további kedvezményt nyújthat.

Az adatbázisból a megrendelő nyomon tudja követni az egyes termékek, szolgáltatások valós értékét, valamint konkrét cikkszám alapján megrendeléseket tud feladni.

Összegzés

A cikk felvetette, hogy a honvédelmi szervezetek vonatkozásában többfajta logisztikai rendszerek összehangolása szükséges. Az eltérő logisztikai rendszerek közötti különbséget a gépjármű fogalmának a meghatározásából vezette le.

A cikk részletesen tartalmazta a beszerzés során felmerülő, így az egész logisztikára kiható lényeges körülményeket, azaz a javítási szolgáltatás és javító anyag együttes megrendelésének problémáit.

Természetesen támpontot is jelent a honvédelmi szervezetek részére a javítási szolgáltatások és javító anyagok, mint ellátási igények tervezéséhez, valamint a műszaki követelmények meghatározásához.

Felhasznált irodalom:

A „közbeszerzésekről” szóló 2011. évi CVIII. törvény (2012. október 31-én hatályos állapota);

A központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet (2012. október 31-én hatályos állapota);

A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai célokra szánt áruk beszerzésére, illetve szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet (2012. október 31-én hatályos állapota);

A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012. (VI. 19.) HM utasítás (2012. október 31-én hatályos állapota);

Gazdasági Versenyhivatal Versenytanács Vj-158/2005/148. határozata (Forrás: http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/print_Vj158-2005_m.pdf) (letöltés ideje:2012.09.27.);

FM 100-5 Headquarters Department of the Army Washington, DC, 14 June 1993 Chapter 12 (Forrás: http://www.fs.fed.us/fire/doctrine/genesis_and_evolution/source_materials/FM-100-5_operations.pdf) (Letöltés ideje: 2012. szeptember 18);

213/2008/EK bizottsági rendelet (Forrás: http://simap.europa.eu/codes-and-nomenclatures/codes-cpv/codes-cpv_hu.htm) (letöltés ideje: 2012. szeptember 18);

Európai Unió (2011/C 86/01) közös katonai listája (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:086:0001:0036:hu:PDF>) (Letöltés ideje: 2012. október 10.);

5/1990. (IV. 12.)KÖHÉM rendelet. 2. számú melléklete (2012. október 31-én hatályos állapota);

1400/2002/EK rendelet a „Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról”;

461/2010/EU rendelet „az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról”;

A haditechnikai termékek gyártása és a haditechnikai szolgáltatások nyújtása engedélyezésének részletes szabályairól szóló 301/2005 Korm. rendelet I. számú melléklete;

A „fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról” szóló 2008. évi XLVII. törvény;

„Közúti közlekedés szabályairól” szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet;

Közbeszerzési Hatóság D.137/25/2011 számú, valamint D.761/9 /2011.számú határozatai (Forrás: www.kozbeszerzes.hu)

Réger Béla: A logisztika és ellátási lánc időszerű kérdései napjainkban (Hadmérnök: V. Évfolyam 3. szám - 2010. szeptember) pp.63-68. (Forrás : http://hadmernok.hu/2010_3_reger2.pdf) (letöltés ideje: 2012. 10. 27.) ;

Trembeczky László: Az outsourcing működése, lehetőségeinek kihasználása a Magyar Honvédség gazdaságosabb ellátása érdekében 2007 Budapest Doktori PHD értekezés (Forrás: http://portal.zmne.hu/download/konyvtar/digitgy/phd/2007/trembeczky_laszlo.pdf).